

KIS-443 – Gl. carte à puce. Sz. chip card

(GE – 16 08 93)

Anv zo amañ eus ur rizh dibarek a gartenn vemor outi ur badellig silikiom o talvout da sol evit un pe lies amred kevanek. Anvet e vez c'hoazh Gl. *carte à microcircuit*, Sz. *smart card*.

Hervez remzi ar gartenn e vez war ar badellig : a) amredoù memor nemetken : *PROM* (memor sonn goulevadus), *REPROM* (memor sonn adc'houlevadus), h.a. ; b) amredoù memor hag amredoù mezoni funiek ; c) ur c'horrgerier goulevadus outañ memorioù *ROM* ha *REPROM*, ur vemor *RAM* (memor vresk) en arempred ar c'horrgerier hag amredoù riñvañ.

Splet ar badellig eo gronnañ e-barzh ur bladenn vihan e-tro 1,7 cm treuzkiz keweristerioù niverus : memorioù, korrgewerier, ketelioù diseurt hag o gwareziñ ouzh nep arveriad n'emañ ket e piaou d'ur rineg haeziñ.

E brezhoneg e c'haller ober gant **kartenn gorramred**, **kartenn badellig**. Moarvat ne vo ket rebechet d'ar yezhour an debron en devez da binvidikaat ar yezh, ac'hoel d'ober d'ar yezh kevezañ ouzh ar yezhoù all evit an hebreter hag an nerzh. Gant gerioù all, pa ra ar saozneg gant *chip*, ar galleg gant *puce*, e kav dezhañ e ve mat d'ar brezhoneg kaout un termen berr ha livus evit an elfenn stlennegel-se aet d'ar boutinañ benveg en hollved.

Lies diskoulm 'm eus arnodet lerc'h ouzh lerc'h : termenoù o taveiñ

- ~ da neuz ar badellig (evel Sz. *chip*) : **pokard**, **plustrenn**, **tore**, **torzhell** ;
- ~ d'he heñvelder ouzh un amprevan (evel Gl. *puce*) : **c'hwil**, **krug** ;
- ~ d'he luniad : **skod**, **ulmenn** (ar badellig o vezañ er gartenn evel ar skod, an ulmenn er c'hoad) ;
- ~ d'he arc'hwel : **dleizh** (ar badellig o c'hoari ur roll serriñ ha digeriñ evel an dleizhenn).

Kentañ lañs e pellais an termenou lostgeriet dre **-enn** da ziwall diouzh geriennoù ponner evel **kartenn blustrenn, kartenn ulmenn**, h.a.

Goude adlenn studienn Jord PINAULT : “*kra#wo- et *wa#lo-, *wali- dans les langues celtiques”, *Ogam* XIII fasc. 6 1961 599 hh., e kav din e c'hallfed korvoñ unan eus an daou dermen **kraou, gwal** dezho o daou er yezhoù keltiek kemeradurioù nad int ket hep heñvelder, mutatis mutandis, gant ar c'heal a glaskan dec'heriañ : unan eus o fennañ ha padusañ kraoñelloù ster eo : "lec'h kloz kelc'hiek ma tastumer chatal, pinvidigezhioù evit o gwareziñ" ; ar badellig stlennegel, diouzh he zu, a c'haller despizañ : "gorreenn gloz (kelc'hiek) ma tastumer loazioù stlennegel evit o gwareziñ". Pehini avat etre **kraou** ha **gwal** dibab ? Hebiou ez afen a-walc'h da **kraou**, re vezant e brezhoneg ha diuz a rafen **gwal** b. **-ioù**, diarver ent distag, bezant hepken hiziv e Br. **gwalenn** ha **minwal**. Sk. :

Br. kartenn **wal**, Gl. carte à *puce*, Sz. chip card, *smart card*.

Br. Er memorioù sonn adc'houlevadus e vez graet ar c'harzhañ dre lakaat ar **wal** silikiom en ardizh ar skinoù dreistmouk, Gl. Dans les mémoires mortes reprogrammables, l'effacement se fait par exposition de la *puce* de silicium aux ultraviolets.

Br. Ar **wal** dagosoù zo outi kennaskoù bihan oc'h aesaat he desezañ e-barzh an amredoù a zo enno lies **gwal**, Gl. La *puce* à protubérances dispose de petites connexions qui facilitent son positionnement dans les circuits qui en comportent plusieurs.

(GE – 06 09 93)

Div abegadenn zo d'ober d'ar Br. **gwal** b. kinniget da gevatal da Gl. *puce* ha Sz. *chip*. Deuet int a-wel fraezh e-kerz un emziviz dre bellgomz gant YBAN dec'h. Anvadoù kennevin, mousfentus eo an termenou gallek ha saoznek, diwanet dre hent al leterc'hañ. Pennaenn al leterc'hañ zo mont eus an anv etrezek an dianav, danveziñ un termen en arver da aroueziñ un ergeñverenn nevez. Ma n'eus ket eno harz groñs ouzh arver **gwal** er Stlenneg e ve neoazh abeg a-walc'h da glask ur c'hevatal brezhonek all da Gl. *puce*, Sz. *chip*. An eil abegadenn eo “gwakted” sonel an hanc'her **gwal** (abegadenn houmañ diwar ur priziadur dangorek, ur bliz er gerioù eskernet mat a gensonennoù !)

Ali YBAN eo e ve mat kavout un anv amprevan pe loen bihan a lakfe e neuz da soñjal er badellig korramred. En un imbourc'h kent e'm boa graet un taol arnod gant **c'hwil**. Nemet e'm boa eñ dilezet dre zaou abeg : korvoet eo bet **c'hwil** el lavar

kennevin endeo da envel ur seurtad divrod ; a-du-rall e reer er Stlenneg gant an heñvelson **c'hwil(iañ)**.

Un esae 'm boa graet ivez gant **krug** b. Dilezet 'm boa eñ dre zaou abeg gwanoc'h : ne felle ket din plakañ re ouzh ar galleg ha mont d'e heul el leterc'hañ amprevanel ; an eil abeg, amveziadek rik, eo e kavis gwell war an taol ar “gavadenn” **gwal** o tamziwelout an diemsavioù anezhi.

A-du e ven enta evit distreiñ d'an taol arnod gant **krug** pa dremen a-benn ar fin hebioù d'an holl rebechoù a c'haller ober d'e gevezerion. Oc'h adkemer ar bommoù roet e dibenn va notenn eus ar 16 08 93 e tegouezhfed gant :

Kartenn grug.

Er memorioù sonn adc'houlevadus e vez graet ar c'harzhañ dre lakaat ar **grug** silikiom en ardizh ar skinoù dreistmouk.

Ar **grug** tagosoù zo outi kennaskoù bihan oc'h aesaat he desezañ e-barzh an amredoù a zo enno lies **krug**.

(GE – 94)

Un termen hollek zo ezhomm da envel an unvez periant anezhi ur skor disfu reut pe vouk, un- pe liesgwiskad, warni reelloù enlouc'het ret da gennaskañ ar parzhioù diseurt eus un avead elektronek. Eus hevelep organ e ra ar saozneg *printed circuit board*, ar galleg *circuit imprimé*. Kaout a ra din emañ aze an dro da atoriñ ar Br. **gwal** b. bet lezet a-gostez diagent : **gwal amred enlouc'het**.

E-touez an amredoù enlouc'het ez eus unan anvet e saozneg *main board*, *motherboard*, *system board*, *logic(al) board*, e galleg *carte mère*, anezhañ bodadur amredoù diazez ur periant ma teu da gennaskañ outañ an holl amredoù ret da arc'hwelerezh ar reizhiad. E brezhoneg e rafen anezhañ **pennwal** b. **-ioù**.

GERVA BREZHONEK-GALLEK

(Sl. ivez GSTL. passim)

amred g. *kevanek* circuit intégré

amred *memor* circuit de mémoire

amred *mezoni funiek* circuit à logique câblée

amred riñvañ circuit de calcul
gwal b. -ioù *amred enlouc'het* (carte à) circuit imprimé
kartenn b. *badellig* carte à puce
kartenn gorramred carte à microcircuit
kartenn vemor carte à mémoire
kartenn grug carte à puce
karzhañ effacer ; effacement
kennask g. connexion
kennaskañ (se) connecter
ketal g. -ioù interface
kewerier g. -où processeur
keveriuster g. -ioù fonctionnalité
korramred g. microcircuit
korrgewerier g. -où microprocesseur
krug b. -où puce
krug silikiom puce de silicium
krug tagosoù puce à protubérances
memor sonn, ROM mémoire morte
memor sonn adc'houlvadus, REPRM mémoire morte reprogrammable
memor sonn goulevadus, PROM mémoire morte programmable
memor vresk, RAM mémoire vive
padellig b. -où *silikiom* pastille de silicium
pennwal b. carte mère
remzi g. *ur grug* la génération d'une puce
rineg b. *haeziñ* code d'accès secret
skinoù dreistmouk (rayons) ultraviolets